

Názory a rozhovory pro www.penize.cz v roce 2011

Petr Teplý

Obsah

1. Očima expertů: Je euro v ohrožení? (penize.cz, 11.11.2011) 1
2. Očima expertů: Jsme otroci mocných bankéřů? (penize.cz, 18.11.2011)..... 1
3. Očima expertů: Dát, či nedat 90 miliard na záchranu eurozóny? (penize.cz, 16.12.2011)..... 2
4. Očima expertů: Rok 2011 zkazili neschopní a zkorumpovaní politici? (penize.cz, 30.12.2011) 3
5. Změny ve stavebním spoření? Aby se s vaničkou nevytilo i dítě! (penize.cz, 15.10.2011) 3

1. Očima expertů: Je euro v ohrožení? (penize.cz, 11.11.2011)

<http://www.penize.cz/svetova-ekonomika/224523-ocima-expertu-je-euro-v-ohrozeni>

Očima expertů: Je euro v ohrožení?

Mohla by dluhová krize vyvrcholit rozpadem eurozóny? Jak moc je ohrožena společná evropská měna? Zeptali jsme se předních ekonomů Pavla Kohouta a Petra Macha, podnikatele Tomia Okamury a dalších osobností ze světa financí.

Ondřej Tůma, rubrika: Očima expertů, 11.11.2011, 4 komentářů

...

PETR TEPLÝ

Ekonom

-+ Hodnocení: +1

Do roku 2013 eurozóna v současné podobě nevydrží a Řecko se vrátí do diktatury jako za junty v letech 1967–1974. Ne náhodou nedávno vyměnili v Řecku velení armády, protože je to reálná hrozba. Řekové nikdy svoje dluhy nesplatí, protože nebudou mít z čeho – pracovat nikdy pořádně nezačnou, respektive proč by se nyní měli měnit, když jim to desetiletí tak vychází? Jakákoliv pomoc Řecku je jako házení peněz do černé díry. Zbytek eurozóny může žít i bez Řecka. A řešení? Evropská centrální banka bude muset natisknout hodně peněz na záchranu zbytku eurozóny, daňoví poplatníci (nejen v Německu) už na to stačit nebudou.

2. Očima expertů: Jsme otroci mocných bankéřů? (penize.cz, 18.11.2011)

<http://www.penize.cz/svetova-ekonomika/224915-ocima-expertu-jsme-otroci-mocnych-banckeru>

Očima expertů: Jsme otroci mocných bankéřů?

Chamtiví bankéři – viníci dluhové krize, jež stahuje smyčku kolem krku obyčejných lidí. Ti svůj vztek dávají najevo v ulicích. Mají bankéři opravdu vliv, jaký se jim připisuje? Ptáme se šéfa české Transparency International Davida Ondráčky, sociologa Jana Kellera, publicisty Pavla Kosatíka a dalších osobností.

Ondřej Tůma, rubrika: Očima expertů, 18.11.2011, 9 komentářů

...

PETR TEPLÝ
ekonom

--Hodnocení: +2

Protesty proti bankéřům a finančním korporacím nejsou překvapením. Za prvé, lidé si až nyní začínají uvědomovat, že privatizace zisků a socializace ztrát není úplně košer pro daňového poplatníka. A je v principu jedno, zda se jedná o finanční (znárodnění bank) nebo nukleární krizi (znárodnění japonské firmy TEPCO), daňový poplatník prostě zapláče. Za druhé, s prohlubující se krizí roste počet nezaměstnaných i nespokojených, čili množina potenciálních demonstrantů se zvyšuje.

Pochopitelně, že finančníci z Wall Street mají významný vliv na světové dění, stačí se jen podívat na personální vazby a výměny mezi Wall Street a americkým ministerstvem financí. Dalším důkazem je nedokonalá regulace finančních trhů, která je zpravidla šitá na míru finančním korporacím, ač se politikové snaží veřejnost přesvědčit o opaku. Důkazem je například "bezzubý" Dodd-Frank Act na regulaci finančních trhů v USA či bankovní regulace Basel I, II a III. Znáte ale nějakého ministra financí, který není za dobře s bankéři? Já tedy ne. Jedná se prostě o takovou hru na vrub daňového poplatníka, jinak tomu nebylo, není a nebude, bohužel...

...

3. Očima expertů: Dát, či nedat 90 miliard na záchranu eurozóny? (penize.cz, 16.12.2011)

<http://www.penze.cz/svetova-ekonomika/226738-ocima-expertu-dat-ci-nedat-90-miliard-na-zachranu-eurozony>

Očima expertů: Dát, či nedat 90 miliard na záchranu eurozóny?

Lídři eurozóny nás žádají o půjčku 90 miliard korun. Potápí se loď a má případně cenu pokoušet se ji zachraňovat? Ptali jsme se Aleše Michla, Pavla Kohouta, Petra Macha, Tomia Okamury a dalších osobností.

Ondřej Tůma, rubrika: Očima expertů, 16.12.2011, 8 komentářů

...

PETR TEPLÝ
ekonom

--Hodnocení: -3

Jednoznačně ano, problémy eurozóny jsou i problémy České republiky. Navýšení půjčky České národní banky pro Mezinárodní měnový fond již proběhlo v roce 2009 za cirká 20 miliard korun a prakticky se tím nikdo nezabýval. Je pravda, že dalších 90 miliard může pro státní rozpočet znamenat ročně náklad dvě až tři miliardy, jakožto kompenzaci úrokové ztráty, kterou by národní z této operace měla. Půjčky Mezinárodnímu měnovému fondu jsou úročeny zpravidla nulovým úrokem, rozdíl každý rok ministerstvo financí České národní bance dorovnává.

Je třeba myslet dlouhodobě a pro Českou republiku je lepší spíš se podílet na záchraně eurozóny než na jejím rozpadu (i když se domnívám, že eurozóna v současné podobě nepřežije rok 2013). Na druhou stranu je pochopitelné, že některé strany se snaží nahnat politické body na euroskepticismu a doporučují půjčku měnovému fondu neposkytnout, což je krátkodobě dosti omezený pohled. Inu, svět chce být klamán a politici chtějí získat hlasy, nic více, nic méně.

...

4. Očima expertů: Rok 2011 zkazili neschopní a zkorumpovaní politici? (penize.cz, 30.12.2011)

<http://www.penize.cz/makroekonomika/227305-ocima-expertu-rok-2011-zkazili-neschopni-a-zkorumpovani-politici>

Očima expertů: Rok 2011 zkazili neschopní a zkorumpovaní politici
Jak hodnotí rok 2011 osobnosti ze světa financí a byznysu? Přečtěte si, co letos nejvíce naštvalo a potěšilo Pavla Kohouta, Aleše Michla, Tomia Okamuru a další oslovené odborníky....
Ondřej Tůma, rubrika: Očima expertů, 30.12.2011, 11 komentářů

PETR TEPLÝ

ekonom

-+ Hodnocení: +4

V loňském roce mě potěšily tři věci. Za prvé, ČNB se postavila Bruselu při regulaci finančních trhů, která neodpovídá českým podmínkám a vesměs vytváří pouze teplá místa pro bruselské úředníky. Za druhé, vládou byla přijata Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, což je pro malou exportně orientovanou ekonomiku důležité. Za třetí, konečně někdo kvantifikoval rozsah korupce v ČR, což provedl tým výzkumníků Univerzity Karlovy v rámci iniciativy zIndex a publikoval to v prestižním týdeníku The Economist. Rád bych popřál všem třem uvedeným iniciativám hodně zdaru i v roce 2012; nicméně se domnívám, že půjde o donkichotský boj a bude třeba hodně trpělivosti a energie.

A co mě loni naštvalo? Stačí se podívat na personální politiku Strakovy akademie. Je normální, aby se vyměnila polovina ministrů před polovinou funkčního období? To mi připomíná legendární filmovou repliku: „Kde asi soudruzi z NDR udělali chybu?“

...

5. Změny ve stavebním spoření? Aby se s vaničkou nevyšlo i dítě! (penize.cz, 15.10.2011)

<http://www.penize.cz/stavebni-sporeni/222608-zmeny-ve-stavebnim-sporeni-aby-se-s-vanickou-nevyšlo-i-dite!>

Vytvořili první komplexní studii o stavu českého stavebního spoření a stavebních spořitelen. V rozhovoru pro Penize.cz vyjadřují ekonomové Petr TEPLÝ a Roman HORVÁTH obavy, že vládní zásahy do stavebního spoření zbytečně poškozují dobře fungující finanční produkt, v němž mají Češi výjimečně důvěru.

Ondřej Tůma, rubrika: Rozhovor, 15.10.2011, 4 komentářů

Tisknout Proč jste se vlastně pustili do studie, která se snaží komplexně popsat stav stavebního spoření v České republice?

Petr Teplý: V podstatě proto, že tato problematika není dostatečně odborně zpracovaná. Univerzita Karlova nám umožňuje analyzovat problémy tohoto typu. Zejména pokud se nějakému komplexnějšímu tématu nevěnuje velká pozornost.

Roman Horváth: V České republice u důležitých reformních témat chybí diskuze nezávislých odborníků. Například ve Velké Británii nebo v Německu existují nezávislé instituty, které se přímo specializují na vyhodnocování vládních politik. Je to v souladu s trendem prolínání akademického sektoru a praxe a dokazuje to, že i akademická sféra má co říct k praktickým každodenním otázkám.

Studii Budoucnost modelu stavebních spořitelů najdete v pdf na webu Karlovy univerzity
Jak se díváte na reformní kroky vlády, které se dotýkají systému stavebního spoření?

Petr Teplý

Přednáší na VŠE v Praze a na Karlově univerzitě, kde získal doktorát v oboru ekonomie. Studoval též v Rakousku, USA a na Novém Zélandu. V rámci svého výzkumu se podílel na více než 60 odborných studiích a 10 knihách. Pravidelně přednáší na zahraničních univerzitách a konferencích (Čína, Indie, Nepál, Nový Zéland, Singapur, Turecko, USA či Velká Británie). V roce 2010 působil jako jeden z předsedajících na konferenci IJAS na Harvard University v USA.

Roman Horváth

Absolvent Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a Central European University v Budapešti. Od letošního roku působí jako zástupce ředitele na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde vyučuje ekonometrii a makroekonomii. Předtím pracoval v České národní bance jako poradce bankovní rady. Je členem představenstva České společnosti ekonomické a editorem časopisu Finance a úvěr.

PT: Snaha ministerstva financí hledat v dobách rozpočtových škrťů úspory je pochopitelná. A snižování státní podpory samozřejmě legitimní. Snižování, které bylo nedávno schváleno, se stanovilo na základě citlivého konsensu ministerstva financí, České národní banky a Asociace českých stavebních spořitelů. Ministerstvo chce šetřit, ČNB udržovat stabilitu na trhu a stavební spořitelny zase spravovat úspory velkého množství domácností. Z tohoto pohledu jsou karty celkem jasně rozdány.

RH: U všech reforem je vždy zásadní důvěra veřejnosti. Stavební spořitelny mají velkou důvěru domácností a připadá mi proto, že si trochu zahráváme s ohněm, když se děláme změny, které tento systém mohou podlomit. Zvláště v dobách finančních krizí se nemusí vyplácet ničit dobře fungující věci.

Proč stát vlastně věnuje takovou pozornost omezení stavebního spoření?

PT: V roce 2010 šlo na podporu stavebního spoření z rozpočtu téměř 12 miliard korun. To je relativně hodně peněz, a proto se toho dá také dost ořezat. Stále by se ale mělo myslet na to, aby se zbytečně nepodřezávala větev významné součásti českého finančního trhu.

Takže by se dalo říci, že spíše než o zefektivnění systému stavebního spoření jde ze strany vlády o snahu získat peníze na lepení děr v rozpočtu?

PT: Do určité míry ano; je důležité zmínit ještě jeden fakt. Banky, které nemají svou stavební spořitelnu, se eminentně snaží do tohoto systému proniknout. Bude tedy také důležité, jak budou vypadat podmínky pro vstup nových subjektů na pole stavebního spoření. Během krizí se otevírá prostor pro tzv. kreativní destrukci, jak pravil ekonom Josef Schumpeter. Krize, respektive reforma sice dává prostor pro to, aby se zkoušelo něco nového, musí se ale dávat pozor, aby se s vaničkou nevyšlo i dítě.

Kdyby došlo k omezení státní podpory pouze na bydlení, jaký by to mělo vliv na počet účastníků?

RH: Počet spořicíků by se patrně snížil. Otázka je, jak se „náklady na bydlení“ nadefinují. Jestli půjde jen o nákup či stavbu nemovitosti, možnost její rekonstrukce nebo i o vybavení domácnosti. Pak se můžeme dohadovat, jestli je například kávovar standardní výbava domácnosti. Vznikne tím větší administrativní zátěž pro stát, banky i klienty. Ve finále se nic nezefektivní.

Nemyslím ale, že zavedení účelovosti u státního příspěvku je nejdůležitější otázka. Pokud by došlo k tomu, co navrhuje ministerstvo financí, a stavební spořitelnu by mohla provozovat každá banka,

vedlo by to k velkému znevýhodnění stávajících stavebních spořitelny a mohlo by to vyvolat otřesy na trhu. Podle aktuálního návrhu by se přísná regulace nadále vztahovala na stávající stavební spořitelny, ale na banky nikoli, což by vytvořilo nerovné podmínky. To je mnohem důležitější otázka, než na co se může využívat podpora stavebního spoření.

PT: Souhlasím s tím, že by to mělo negativní efekt na počet účastníků, a tudíž i na stavební spořitelny. Tyto instituce se vyznačují vysokou stabilitou, což je dáno jejich konzervativním řízením rizik. Ve reakci na globální krizi se ozývají hlasy, aby se banky řídily heslem „back to basic“, tedy aby se vrátily zpět k základům bankovníctví. Měly by se zabývat především přijímáním vkladů a poskytováním úvěrů. Obchodovat s deriváty přes pákový efekt může být ošidné, jak ukazuje současný skandál v švýcarské bance UBS. V případě, že by došlo k navrhované změně a banky by mohly nabízet stavební spoření bez odděleného účetnictví, teoreticky by pak mohly z vkladů účastníků stavebního spoření financovat obdobné rizikové aktivity. To by pochopitelně mohlo zvýšit riziko produktu stavebního spoření.

Jak vidíte možné zapojení stavebního spoření do důchodové reformy?

RH: Zatím to nevypadá, že by vláda v rámci důchodové reformy počítala se stavebními spořitelny. Spíše to podle návrhů ministerstva financí vypadá tak, že se s nimi v budoucnu nepočítá vůbec. Je to ale škoda, stavební spoření se těší důvěře obyvatelstva, tak proč bychom ho nemohli zapojit právě do reformy penzijního systému?

PT: Všichni se shodneme na tom, že je potřeba udělat penzijní reformu. Je ale na pováženu, že proti její současné podobě jsou nejen odborníci, ale i členové NERVu. Politik se bohužel rozhoduje v krátkodobém horizontu svého volebního období, takže ho příliš netíží, že za nějakých 20 až 30 let tu bude velký problém s důchodovým systémem.

Takže byste byli naopak pro rozšíření stavebního spoření?

PT: Ano, podívejme se za hranice. Na německém příkladu jasně vidíme, že je možné stavební spoření uplatnit i v rámci penzijní reformy, neboť tam patří k certifikovaným produktům pro spoření na důchod (v rámci tzv. Riesterovy reformy). V Rakousku ho lze zase využít k úvěrům na vzdělání nebo na financování nadstandardní zdravotní péče. Nevím, proč bychom se nad něčím podobným nemohli zamyslet i my. Další možností jeho rozšíření je využití naspořených prostředků v případě nezaměstnanosti účastníka. Všechna tato rozšíření by pochopitelně vyžadovala úpravu příslušných tarifů stavebních spořitelny. Na jednu stranu je tedy legitimní požadovat účelovost, na druhou by se však mělo počítat s možností rozšířit vysoký potenciál, který stavební spoření má.

Může se ale něco změnit na tom, že politici dělají reformy jen z krátkodobého hlediska?

PT: Já jsem vůči dlouhodobým reformám dosti skeptický. Například důsledná penzijní reforma je podle mého názoru politická sebevražda – s ohledem na věkovou strukturu obyvatel, a tudíž i voličskou základnu – takže ji žádný politik skutečně neudělá a bude jen předstírat snahy o reformu.

RH: Musíme si uvědomit, že když se všechny problémy řeší za pět minut dvanáct, je praxe nutně taková, že se peníze vždy vezmou jen od daňových poplatníků nebo se zdaní finanční sektor. Tento přístup řešení problémů se dřív nebo později projeví v nižším ekonomickém růstu.

Jak se díváte na to, že stát ve svých reformách v případě stavebního spoření zasahuje do již uzavřených smluv?

RH: Systém stavebního spoření tím výrazně ztrácí na důvěryhodnosti. Je to stejné jako u penzijní reformy. Lidé si říkají, že stát bude další případné krize opět řešit tak, že změní smluvní podmínky.

PT: Samozřejmě to vede k nestabilitě finančního trhu. Měnit pravidla v průběhu hry je velmi nešťastné. Klient se ocitá v nejistotě. Myslím si, že lze v souvislosti se změnami stavebního spoření očekávat další stížnosti k Ústavnímu soudu. Pokud měnit podmínky, tak u nově uzavíraných smluv.

Jakým směrem podle vás vývoj stavebního spoření půjde?

PT: Už jen ze složení vládní koalice je jasné, že finální reformy nebudou tak tvrdé. Stavební spoření, i když bude omezeno určitou univerzalizací, přežije poměrně hodně. Podle mého názoru by se měl potenciál stavebního spoření cílevědomě rozšiřovat, a ne tento fungující systém v extrémním případě reformovat až k jeho kreativní destrukci.